

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Strategia on ajankohtainen ja tärkeä. Lisäksi se on hyvin kattava ja näkökulmiltaan monipuolinen. On hyvä, että kulttuuriperintö käsitetään laajasti yhteiskunnan elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä ylläpitävänä tekijänä. Kulttuuriperinnön vaaliminen ja kehittäminen luo konkreettisia edellytyksiä hyvälle elämälle ja tulevaisuudelle. Kulttuuriperinnön parissa tehtävän työn kautta voidaan edistää kestäviä toimintamalleja, toimia edelläkävijänä ja esimerkkinä (ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti). On hyvä, että strategiassa mainitaan myös monialaisuus ja erilaisten toimijoiden ja alojen yhteistyön tärkeys.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Strategian tavoitteet ja toimenpidelinjaukset ovat museoalan toiminnan ytimessä. Museot vaalivat, tallettavat ja jakavat kansallista kulttuuriperintöä sen kaikessa laajuudessaan. Strategiassa voisi painottaa vielä enemmän taiteen ja taidemuseoiden osuutta kulttuuriperinnön tuottajina ja vaalijoina.

On tärkeää, että museoiden toiminnalle ohjataan tulevaisuudessa riittäviä resursseja. Ilmastolliset ja yhteiskunnalliset muutokset vaikuttavat museoiden toimintaan ja kasvattavat museoille asetettuja odotuksia ja tehtäviä.

Kommenttinne lukuun 5.1

Strategiassa mainitut kulttuuriperinnön jakaminen, erilaisten vuorovaikutussuhteiden luominen ja omaehtoisuus kulttuuriperinnön vaalimisessa on tunnistettu tärkeiksi tekijöiksi, joilla lisätä kulttuuriperintöön liittyvää tietoisuutta. Tämä edellyttää pitkäjänteistä työtä, jossa yhteistyön merkitys eri alan toimijoiden ja median kanssa korostuu. Kulttuuriperintöalan toimijoiden roolia pidetään merkittävänä, ja ala kantaa myös vastuuta nykypäivän ilmiöiden tunnistamisessa ja uuden kulttuuriperinnön tallentamisessa sekä yhteiskunnan hyvinvoinnin edistäjänä. On hyvä, että strategiassa mainitaan myös resurssien ja osaamisen turvaaminen, jotta tämä työ saadaan tehtyä.

Kommenttinne lukuun 5.2

Toimenpiteet kestävän elämäntavan luomiseksi ovat tärkeitä ja välttämättömiä ilmastonmuutoksen ja ilmastokriisin aikana. On hyvä, että tavoitteita ja toimenpiteitä on mietitty niin kansalliselta kuin globaalilta kannalta ja että kulttuuriperintö halutaan sisällyttää ilmastonmuutoksen hillintä- ja sopeuttamissuunnitelmiin kansallisella tasolla.

Kestävän kehityksen kädenjäljen edistäminen tulee ulottaa kaikkiin toimintoihin.

Kulttuuriperintöön kuuluvan vanhan, suojellun rakennuskannan korjaaminen ja siirtyminen käyttämään vähäenergistä tai uusiutuvaa energiaa edellyttää investointeja, joiden rahoitusmalleja täytyy kehittää.

On hienoa, että strategiassa otetaan kantaa kestävään kiinteistönpitoon ja korjaamisen kulttuuriin. Tämä edellyttää niin ikään resursseja ja osaamista.

Strategiassa mainitaan myös kriittisyys alan omia käytäntöjä kohtaan. Kulttuuriperintöalan toimijoille voisi kehittää mittareita tai edellyttää toimia, joilla osoittaa miten on edistetty kestävään elämäntapaan liittyviä tekoja.

Kommenttinne lukuun 5.3

Luvussa mainittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen kannalta on tärkeää, että alalla on riittävästi toimijoita ja osaajia, ja että alan monipuolinen koulutus niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissa on turvattu. Taidekorkeakoulujen lisäksi alan tutkimusta tuotetaan myös yliopistoissa ja museoissa.

Kommenttinne lukuun 5.4

On hienoa, että kulttuuriperintä nähdään yhteiskunnan yhteisenä pääomana, joka on osa kansantaloutta. Strategia erittelee monipuolisesti erityislaatuisen kulttuuriperinnön tuottavuutta ja kerrannaisvaikutuksia muille toimijoille ja kunnille. Kulttuuriperinnön taloudellisia vaikutuksia on myös jonkin verran mitattu, mutta tähän liittyviä laskenta/todentamismalleja kaivattaisiin varmasti vielä lisää.

Kulttuuriperinnön tuottavuus on sidoksissa pitkäaikaisiin rahoitusmalleihin. Alaan investoimalla lisätään myös kansallisen pääoman arvoa. Hyvin hoidettu kulttuuriperintö tuo elinvoimaa alueellisesti ja vahvistaa paikallista identiteettiä.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Strategiassa on pohdittu yhteiskunnallista vaikuttavuutta monipuolisesti, huomioiden mm. ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus, erilaiset ihmisryhmät ja muuttuva kulttuuri, saavutettavuus ja osallistavuus. Yhteisesti kannettu vastuu ja psykologinen omistajuus ovat avainasemassa. Toimeenpanossa tulee miettiä huolellisesti, millaisilla toimenpiteillä ja resursseilla tätä puolta viedään eteenpäin. Miten vastuutetaan erilaiset toimijat tunnistamaan ja säilyttämään kulttuuriperintöä – että se olisi aidosti yhteistä, rakentavalla tavalla.

Kulttuuriperintöön liittyy paljon toiveita ja kehittämistarpeita, jotka heijastelevat ajassa olevia arvoja ja muutoksia. Myös maankäyttöön liittyvät tarpeet ja kaavoitus vaikuttavat kulttuuriperinnön tulevaisuuteen. Voiko kulttuuriperinnön vaaliminen olla kompensaatiota kovalle rakentamiselle ja kulutukselle? Kulttuuriperintö ja luonnonperintö osana muuta rakennettua maisemaa on tärkeää yleiselle hyvinvoinnille.

Strategiassa on tuotu hyvin ja kattavasti esiin kulttuuriperinnön erilaisia mahdollisuuksia talouden vahvistamiseksi. Tavoitteet kulttuuriperinnön ylläpidolle ja kehittämiseksi voivat edellyttää mittaviakin alkuinvestointeja, joiden taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset ovat mitattavissa vasta myöhemmin. On tärkeää, että pystytään mallintamaan uskottavasti kulttuuriperintöön tehtyjen investointien myöhempiä ansaintamalleja.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Kulttuuri- ja luonnonperinnön vaaliminen edellyttää yhteistyötä eri ministeriöiden, opetushallituksen, yliopistojen ja kuntapuolen kanssa.

Suomessa on paljon hienoa kulttuuri- ja luonnonperintöä, jolla on suuri merkitys niin yksittäisille kansalaisille kuin koko yhteiskunnalle. Strategia painottaa oikein kulttuuriperinnön vaalimiseen liittyvien tehtävien laajaa vastuuttamista.

Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen tulisi näkyä läpäisevästi kaikissa tavoitteissa ja toimenpidelinjauksissa.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidätkö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimeenpanosuunnitelma ja arviot siitä, mitä lisäresursseja se vaatii, on välttämätöntä, jotta saadaan edistettyä kaikkia strategian osa-alueita. Tarvitaan suunnitelmaa vastuunjaoista, kuka vastaa mistäkin ja missä roolissa.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Strategian laadittiin alan toimijoita laajasti osallistamalla, mikä oli todella hienosti toteutettu. Jatkossa olisi tärkeää pitää mukana eri alan toimijoita ja yhteisöjä sekä kuulla yksittäisten kansalaisten mielipiteitä. Viimeksi mainitussa työssä voisi apuna käyttää museoita ja muita alan toimijoita/laitoksia.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Museon roolin voi nähdä tietotaidon jakajana historian, nykyhetken ja tulevaisuuden leikkauspisteessä. Tähän kokonaisuuteen kuuluu omien kiinteistöjen sekä alueen kulttuuri- ja luonnonperinnön vaaliminen ja siihen liittyvän tiedon jakaminen näyttelyiden ja yleisötyön kautta. Olemme avoimia kehittämään edelleen osallisuutta ja osallistavia menetelmiä.

Wahlroos Tuija
Akseli Gallen-Kallelan museosäätiö